

VỀ DỰ ÁN ‘NAM THỦY BẮC ĐIỀU’ Ở TRUNG QUỐC.

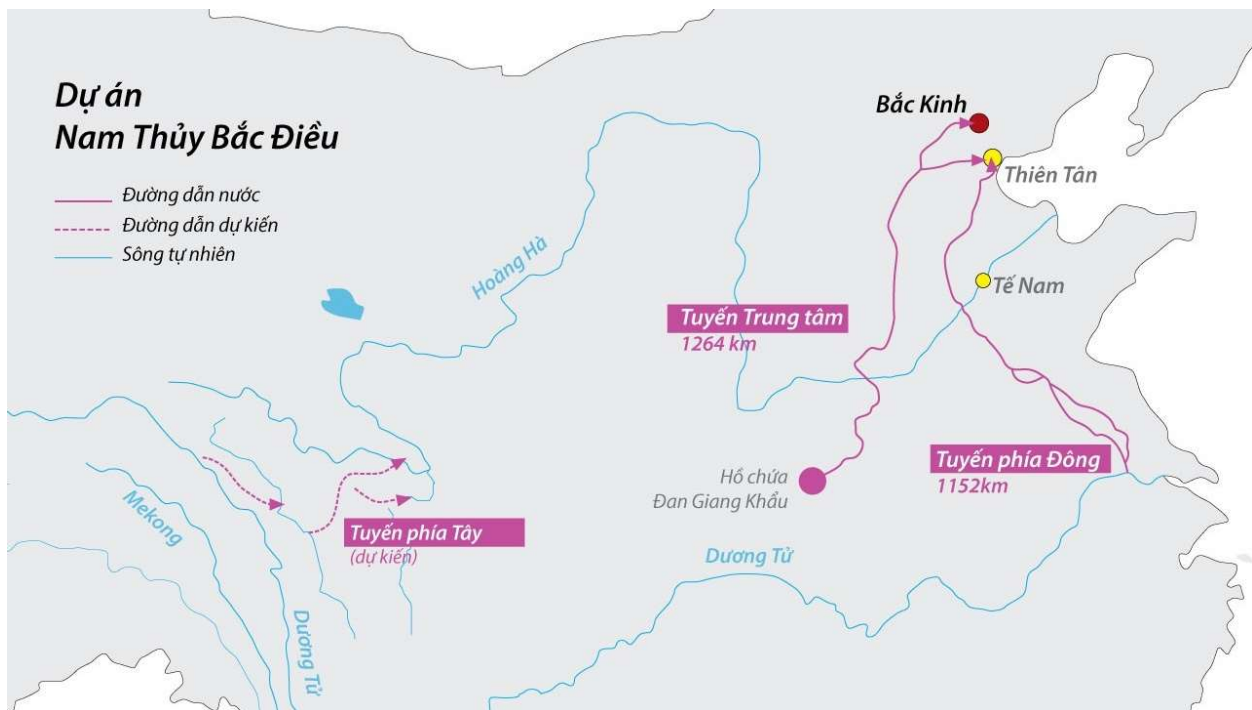
Năm 1952, khi thi sát sông Hoàng Hà, Mao Trạch Đông từng gợi ý: "Nước dồi dào ở phương Nam, phương Bắc lại thiếu, tại sao không dẫn một ít nước từ Nam lên Bắc?".

Phương Bắc Trung Quốc khát nước. Bắc Kinh, Thiên Tân, Hà Bắc những thủ phủ công nghiệp luôn phải đối mặt với cơn khủng hoảng nước. Chiếm gần phân nửa dân số cả nước, hai phần ba diện tích đất nông nghiệp của Trung Quốc nhưng lượng nước có được ở miền Bắc chỉ chiếm khoảng 20% tổng lượng nước toàn quốc. Quốc gia này có địa hình thoải xuống phía Nam.

Chưa kể, theo *International Rivers*, 42% các con sông của Trung Quốc bị ô nhiễm nghiêm trọng, ba phần tư hồ và hồ chứa không còn chức năng sử dụng. Phòng Nguồn nước - Sở Thủy vụ Bắc Kinh khẳng định mỗi năm thành phố này thiếu tới 1,5 tỷ m³ nước.

Ý tưởng của Mao sau này được hiện thực hóa dưới đại dự án mang tên "Nam Thủy Bắc Điều". Hàng chục tỷ USD đã được đổ cho việc xây dựng các kênh dẫn hướng khổng lồ nối các dòng sông phía Nam lại và đưa nước ngược lên phương Bắc.

Nước trở thành nhiệm vụ của mọi thế hệ lãnh đạo Trung Quốc. "Thiếu nước là mối đe dọa tồn vong của quốc gia Trung Hoa", Ôn Gia Bảo cảnh báo trước khi trở thành Thủ tướng nước này.

Sơ đồ dự án Nam Thủy Bắc Điều. Nguồn: Toàn cầu Thời báo.

Tháng 12/2014, nước máy chảy ra từ những vòi ở Bắc Kinh, lần đầu tiên được lấy ở cách đó hàng nghìn cây số. Truyền thông nước này nhận định, cuộc khủng hoảng nước đã được ngăn chặn, Bắc

Kinh đã được cứu. Chính quyền Bắc Kinh tuyên bố khoảng 70% nguồn nước sinh hoạt của cư dân thành phố là từ sông Dương Tử ở phía Nam. Nước từ phương Nam cũng đã tưới mát cả Thiên Tân, Hà Nam, Hà Bắc.

Hai tuyến dẫn nước, gọi là "Tuyến trung tâm" và "Tuyến phía Đông", dài hơn một nghìn cây số, đã được hoàn tất. Tương lai sẽ là một "Tuyến phía Tây", với dự định gộp nhiều dòng sông nhỏ phía Tây nước này vào Hoàng Hà và Dương Tử.

Nhưng "Nam thủy" không chỉ nghĩa là nước ở phương Nam Trung Quốc, mà thực chất là nước của cả các quốc gia phía Nam biên giới nước này. Có khoảng 3 tỷ người sống phụ thuộc vào nguồn nước từ cao nguyên Thanh Tạng của Trung Quốc.

Trong tính toán của Bắc Kinh, để làm dịu cơn khát của phương Bắc, các đường dẫn nước của Nam Thủy Bắc Điều sẽ rút 200 tỷ m³ nước mỗi năm từ các dòng sông bắt nguồn từ cao nguyên Thanh Tạng: Yarlung Zangbo (chảy qua Tây Tạng, Ấn Độ, Nepal, Bangladesh, Trung Quốc), Thanlwin (chảy qua Trung Quốc, Myanmar, Thái Lan) và sông Mekong.

Một kênh dẫn nước nhân tạo của Nam Thủy Bắc Điều tại Hà Bắc, Trung Quốc. Ảnh: SCMP.

Xung đột liên quốc gia đầu tiên liên quan đến nguồn nước xuất hiện với nước đông dân thứ 2 thế giới, Ấn Độ. Mực nước của sông Siang - tên gọi của Yarlung Zangbo chảy qua Ấn Độ - năm 2017 đột nhiên giảm mạnh, dòng sông chuyển màu, bị ô nhiễm. Các quan chức Ấn Độ cáo buộc Trung

Quốc đang xây hầm chuyển dòng Yarlung Zangbo từ Tây Tạng sang Tân Cương. Cáo buộc này không thể được xác minh.

Nước của Mekong khi nào sẽ chảy về phương Bắc Trung Hoa? Các chuyên gia môi trường đến từ nhiều tổ chức nghiên cứu Mekong đều nhận định, việc lấy nước từ Lan Thương chưa bao giờ nằm ngoài kế hoạch của Nam Thủy Bắc Điều.

Tất cả đều quan ngại, cũng như các công trình thủy điện, Trung Quốc sẽ không công khai đầy đủ quá trình xây dựng và thông tin vận hành dự án.

Với các quốc gia hạ nguồn, đó sẽ luôn là một ẩn số. Đất nước gác cổng Mekong đã từ chối tham gia vào Ủy hội sông Mekong cùng với Việt Nam, Lào, Campuchia, Thái Lan. Thay vào đó, Bắc Kinh tự đưa ra sáng kiến Hợp tác Lan Thương-Mekong và điều phối chính tổ chức này.

Bảo Uyên
VN EXPRESS